
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТРАНСПОРТА В БЪЛГАРИЯ

Николай Николов
nmnikolov@vtu.bg

ВТУ „Тодор Каблешков”
гр. София 1574, ул. „Гео Милев” 158,
БЪЛГАРИЯ

***Ключови думи:** транспорт, устойчиво развитие, устойчиво развитие на транспорта, перспективи за развитие на транспорта в България*

***Резюме:** Докладът разглежда транспорта като отрасъл на националната икономика. Дава определение на устойчиво развитие, разглежда устойчиво развитие по видовете транспорт, очертава перспективите за устойчиво развитие за развитие на транспорта в България.*

УВОД

Основна задача на устойчиво развитие на транспорта е модернизацията на транспортните средства, създаването на модерна транспортна инфраструктура, както и дългосрочно планиране, осигуряващо надежден и постоянен приток на финансови ресурси в интерес на всички институции и организации, участващи в този процес.

Под „устойчиво развитие” следва да се разбира такова общество, което при изменение на вътрешните и външните условия е способно да установи, съответстващо на измененията равновесие вътре в себе си и в цялата среда на своето съществуване. В рамките на устойчивото развитие се очертават три основни групи въпроси: екологични, засягащи състоянието на природното равновесие; икономически, отнасящи се до производството; и социални, свързани със стопанските и природните условия на живот на населението: заетост, образование и обучение, здраве, достъп до здрава природна среда, отговорно и споделено управление, както и устойчиви модели на производство и потребление.

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ В ЕВРОПА И БЪЛГАРИЯ

В Европейската рамка за устойчива регионална политика развитието е необходимост, изискваща институционални и финансови ангажименти. Това е изтъкнато в член 2 на Европейския договор, и в последвалата го Европейска Стратегия за устойчиво развитие. Член 6 на Европейския договор и Шестата програма за действие в областта на околната среда подчертават нуждата от интегрирането на околната среда в другите политики, окуражават реформата и отстраняване на субсидиите, които имат негативни последици за околната среда и са несъвместими с устойчивото развитие.

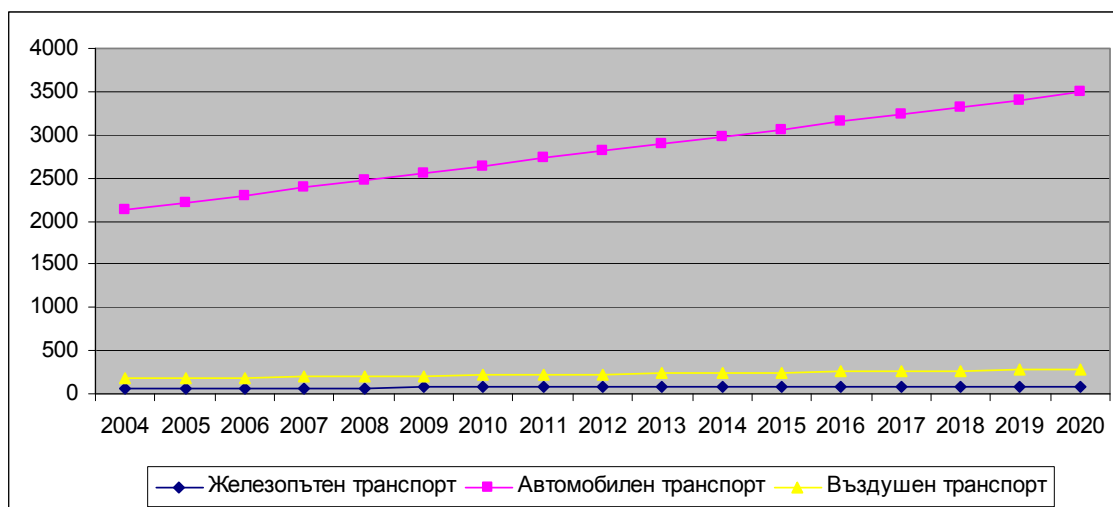
Р България създаде Национална стратегия за устойчиво развитие. Стратегията се базира на Стратегия за устойчиво развитие на ЕС. Основната цел на стратегията е да очертае и осъществи дейности, които ще повишат качеството на живот в България както за настоящото, така и за бъдещото поколение. Като очертава визията за развитие

на страната в средносрочен и дългосрочен план (до 2020 г.) Националната стратегия за устойчиво развитие на Р България се базира на стратегии, програми и мерки имащи отношение към устойчивото развитие.

ЦЕЛИ НА ТРАНСПОРТНАТА ПОЛИТИКА

Целите на транспортната ни политика са насочени към устойчиво развитие на пътната и железопътна транспортна инфраструктура от национално и международно значение, подобряване на безопасността на транспорта, развиване на морското и вътрешното водно плаване, интеграция на националната транспортна мрежа в транспортната мрежа на ЕС. Подобряване на съществуващата инфраструктура и развитието на транспортните връзки по направление на транс-европейските транспортни коридори, минаващи през България, ще повиши пътническите и товарни потоци. Това ще окаже положителен ефект върху националното икономическо развитие. Развитието на транспорт, благоприятен за околната среда и изграждането на обходни маршрути на населените места ще допринесе за подобряването на екологичния баланс и ще подобри качеството на живот в градовете и регионите. С членството на България в Европейския съюз и интеграцията на нейната транспортна инфраструктура в европейската инфраструктура, се полагат усилия за въвеждането и осъществяването на европейските стандарти за модерен, екологичен и безопасен транспорт.

Съществуват и редица проблеми е първо използването на горива и енергия в транспорта, като темповете на нарастване на консумацията на горива и енергия общо от транспорта са по-ниски от темповете на нарастване на превозната пътническа и товарна дейност. Данни от „развитие на устойчива транспортна система в Р България”.

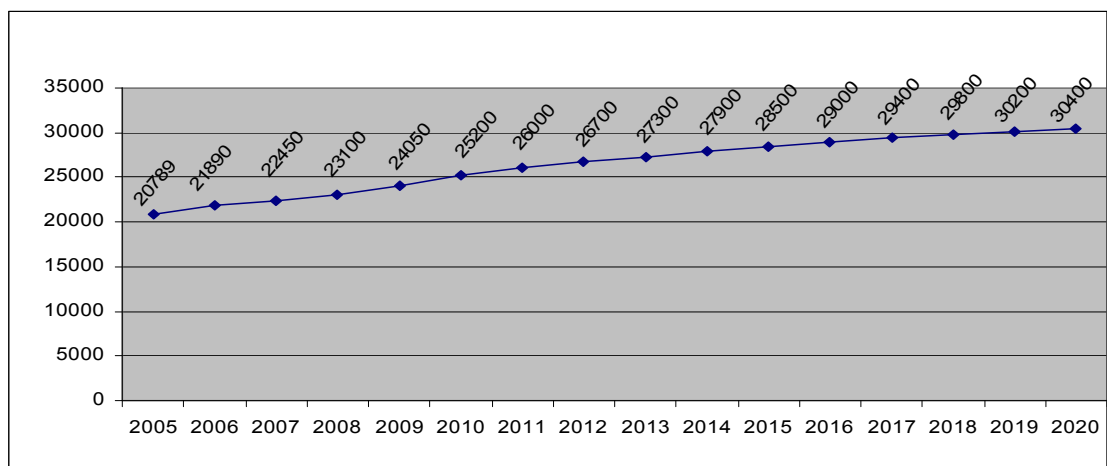

Фиг. 1: Прогноза за потреблението на енергия по видови транспорт в България – 1 000 тона нефтен еквивалент (2004 г.=100)

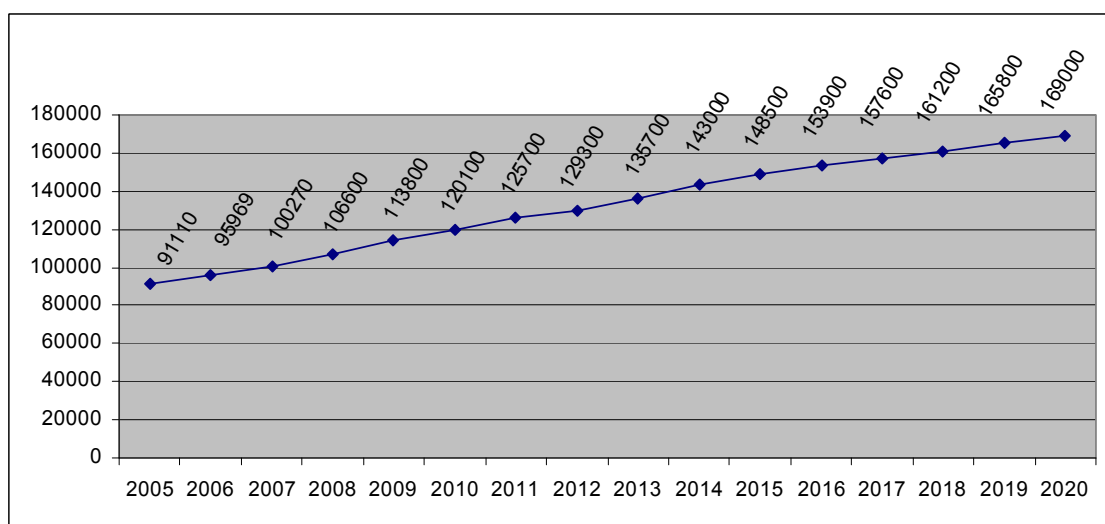
Както се вижда, общата консумация на енергия в транспорта ще нараства, като се очаква към 2020 г. да достигне до около 3 860 000 тона нефтен еквивалент.

Второ неефективната организация на транспортните процеси на планирането на спедиционната дейност и използване на видовете транспорт. Видно от прогнозите за развитие на индикатора, показани на Фиг. 2 и на Фиг. 3. Данни от „Развитие на устойчивата транспортна система на Р България”.

Предвижда се нарастване на пътническата превозна дейност с обществен транспорт от около 2,5 – 3 % средногодишно, при прогнозиран среден годишен темп на нарастване на общите потребителски разходи от около 6 %, като е ясна тенденцията за нарастване на използването на лични моторни превозни средства за пътнически превози.

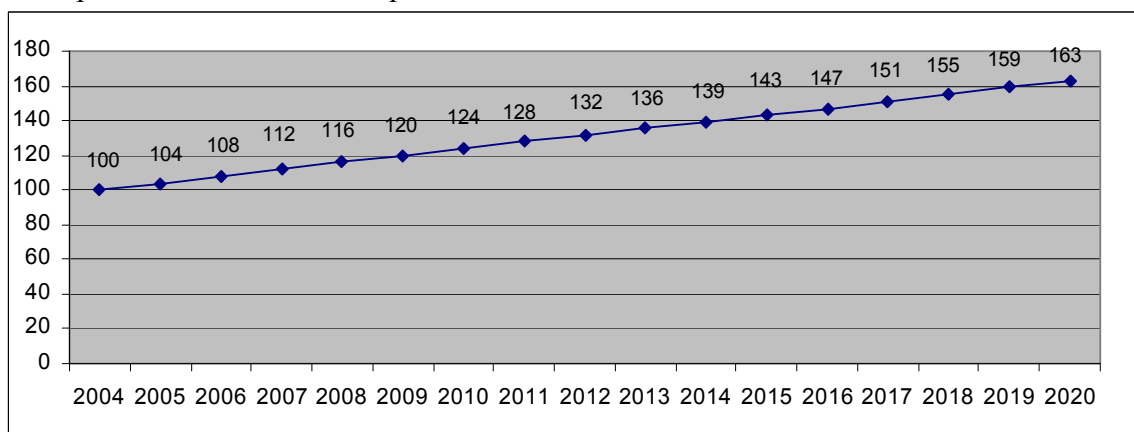
Фиг. 2: Прогноза за развитие на индикатора „изпълнена пътническа превозна дейност” – млн. п/км

Фиг. 3: Прогноза за развитие на индикатора „изпълнена товарна превозна дейност” – млн. т/км

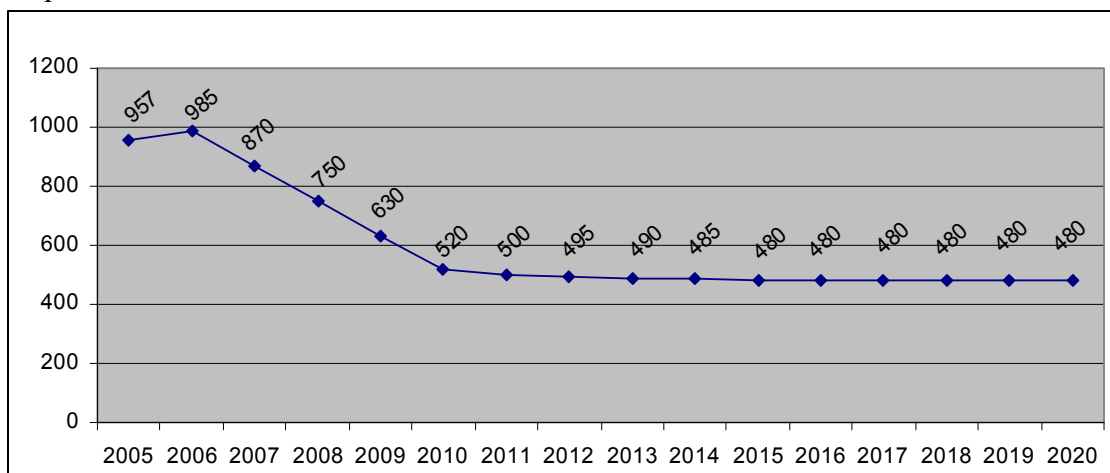
Товарната превозна дейност се очаква да нараства със среден годишен темп от около 5 – 5,5 %, т. е. близък до темпа на нарастване на общите потребителски разходи и този на БВП.

Трето, недобра структура на енергийния баланс в транспорта, само два процента дял на газообразни горива и електроенергия, екологично чисти. Това е видно от прогнозата, показана на диаграмата на Фиг. 4. Данни от „Развитие на устойчива транспортна система в Р България”.

Фиг. 4: Прогноза за общо потребление на енергия в транспорта - 2004 г.=100 %

Четвърто, увеличаване на пътнотранспортните произшествия. Намалването на броя на пътнотранспортните произшествия е задача на съответните контролните органи на Министерство на транспорта, Министерство на вътрешните работи и местните власти. Така е подходено и при прогнозиране движението на индикатора до 2020 г., показано на Фиг. 5. Данни от „Развитие на устойчива транспортна система в Р България”.

Фиг. 5: Брой на загиналите при пътнотранспортни произшествия - прогноза

ОСНОВНИ НАСОКИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Модернизирането на пътната инфраструктура е едно от най-важните условия за осигуряване на устойчиво развитие на транспортния отрасъл. Подобряването на пътната инфраструктура ще се изрази в достигането на следните оперативни цели: Доизграждане на автомагистралите в Р България; Реконструкция и рехабилитация на пътни отсечки по направление на Трансевропейските транспортни коридори и в рамките на участъците на мрежата TINA на територията на страната. Подобряване и уеднаквяване на транспортно-експлоатационните показатели на основните пътища от републиканската пътна мрежа чрез реконструкции и рехабилитации.

Устойчиво развитие на железопътния транспорт. Бъдещото развитие на железопътната инфраструктура ще е насочено към развитие на услугите на железопътния оператор на вътрешния и международен пазар и е ориентирано основно към съживяването и подобряването на техническите и оперативни параметри на железопътните линии, верижните линии, телекомуникационното и сигнално оборудване по Транс-граничните транспортни оси в съответствие с: инициативата Транс-европейска мрежа (TEN); Споразумение за високоскоростни железопътни линии (AGC); Споразумение за железопътни линии за комбиниран транспорт (AGTC); Проект Транс-европейски железници(TER).

Начин да се помогне устойчивото развитие на транспорта в Р България е развитие на обществения транспорт. Микробусният транспорт ще предоставя редовен и удобен транспорт от спирките и пунктовете за достъп до населените зони. Международният автобусен транспорт ще предлага директни връзки с всички балкански столици и с голям брой страни на Западна Европа.

Развитието на пътническият пътен транспорт ще бъде ориентирано към: либерализация на транспортния пазар; повишаване на безопасността на пътният транспорт; насърчаване на екологично чистия транспорт; подобряване на качествения контрол и ефективността на обществения транспорт. Въвеждането на модерни схеми за управление на транспортния процес ще се изразява в изграждането и управлението на интермодална транспортна система. Интермодалната инфраструктура ще се състои от

транспортни интермодални възли, които да позволят бърз преход между различните видове транспорт.

Европейската транспортна политика набляга на развитието на морския транспорт и вътрешния воден транспорт. Тези два вида транспорт са недостатъчно използвани в България. Те ще се развиват чрез изграждането на транспортни връзки и услуги по вътрешните водни пътища, превоз по море на къси разстояния (изграждане на морски магистрала) и по-ефективни пристанищни услуги..

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Устойчивото развитие ще помогне не само за модернизацията на страната, но и за по-ефективното използване на ресурсите и възстановяване на екологичното равновесие, което от друга страна ще остане като наследство за бъдещите поколения.

ЛИТЕРАТУРА:

- [1] Национална дългосрочна програма за насърчаване използването на възобновяеми енергийни - 2005 – 2015 г. – Агенция за енергийна ефективност.
- [2] Прогнози за развитие на основните макроикономически показатели на България– 2006 – 2020 г. – Агенция за икономически анализи и прогнози.
- [3] Развитие на устойчива транспортна система в Р до 2020 г. – Министерство на транспорта.
- [4] Национална дългосрочна програма за насърчаване на потреблението на биогорива в транспортния 2008-2020 Г. – Министерство на транспорта.
- [5] Транспорт и околна среда в Р България настояще и бъдеще 17.09.2008. – Министерство на транспорта.
- [6] Зелена книга. Към нова култура за градска мобилност. 18.02.2009 . – Министерство на транспорта.
- [7] Бяла книга [19.11.2012] Пътна карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство Министерство на транспорта.
- [8] Стратегия за развитие на транспортната инфраструктура на Република България чрез механизмите на концесията [24.04.2013] Министерство на транспорта.
- [9] ОП "Транспорт и транспортна " 2014-2020 Г. Министерство на транспорта.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TRANSPORT IN BULGARIA

Nikolay Nikolov
mnikolov@vtu.bg

Todor Kableshkov University of Transport
158 Geo Milev Street, Sofia 1574,
BULGARIA

Key words: *transport, sustainable development, sustainable development of transport perspectives of transport development in Bulgaria*

Abstract: *The paper presents the development of transport as a branch of national economy. It examines the definition of sustainable development, analyses the sustainability by transport modes, outlines the prospects for sustainable transport development in Bulgaria.*